

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/14865,Region-Srodkowo-Wschodni-NSZZ-Solidarnosc.html>
2022-08-13, 04:15

Region Środkowo-Wschodni NSZZ „Solidarność”

"Region Środkowo-Wschodni NSZZ „Solidarność”". 8-24 VII 1980 fala strajków na Lubelszczyźnie, znana jako Lubelski Lipiec, objęła ponad 150 zakładów; największe znaczenie miały strajki: WSK PZL Świdnik (8-11 VII 1980), FSC Lublin (10-14 VII 1980), Lokomotywnia Pozaklasowa PKP Lublin (16-19 VII 1980), zaopatrzenia handlu w Lublinie – głównie Przedsiębiorstwo Transportowe Handlu Wewnętrznego i Spółdzielnia Transportu Wiejskiego (16-18 VII 1980) oraz komunikacji miejskiej – MPK Lublin (18 VII 1980). W kulminacyjnym momencie strajków 18 VII 1980 władze wystosowały „Apel do mieszkańców miasta Lublina”, a Biuro Polityczne KC PZPR zdecydowało o powołaniu komisji rządowej z wicepremierem Mieczysławem Jagielskim na czele do rozpatrzenia postulatów lubelskich zakładów pracy. 18 VIII 1980 kolejarze z PKP Lokomotywni Pozaklasowej w Lublinie przeprowadzili wybory do rady zakładowej związków zawodowych (jeden z głównych postulatów lipcowych). 26 VIII 1980 rada w oświadczeniu poparła MKS-y na Wybrzeżu, z którymi solidarnie strajkowały WSK PZL Świdnik (26-27 VIII 1980), FSC Lublin (27 VIII 1980) i Fabryka Maszyn Rolniczych Agromet (28-29 VIII 1980). W wielu zakładach zbierano pieniądze dla strajkujących stoczniowców, 26-30 VIII 1980 jako wyraz solidarności z Wybrzeżem głódówkę w kościele św. Ducha w Lublinie podjęła grupa młodych opozycjonistów związana z ROPCiO i duszpasterstwem o. Ludwika Wiśniewskiego.

3 IX 1980 KS w FSC Lublin jako jeden z pierwszych przekształcił się w Założycielski Komitet Robotniczy NSZZ. 5 IX 1980 do Gdańska udały się delegacje z FSC Lublin, PKP Lokomotywni Pozaklasowej Lublin, WSK PZL Świdnik, by zapoznać się z zasadami tworzenia NSZZ. 10 IX 1980 przedstawiciele 26-27 zakładów z woj. lubelskiego powołali w

Świdniku Międzyzakładowy Środkowo-Wschodni [Komitet Założycielski](#) NSZZ z siedzibą w Lublinie, następnie MKZ „S” Regionu Środkowo-Wschodniego (MKZ Lublin) z przewodniczącym Czesławem Niezgoda, z-cami Stanisławem Danielem i Ryszardem Kuciem. We IX 1980 MKZ zrzeszał ponad 60 organizacji zakładowych i ponad 50 tys. pracowników.

Jesienią 1980 MKZ w Lublinie skupiał wokół siebie struktury „S” z Lubelszczyzny, z woj. chełmskiego, lubelskiego i zamojskiego, a także częściowo białkopodlaskiego i siedleckiego. Były to różnego rodzaju komitety (MKZ, MKK, MKR), przekształcone w większości w Zarządy Oddziałów: Biłgoraj, Dęblin, Hrubieszów, Kraśnik, Lubartów, Łuków, Międzyrzec Podlaski, Parczew, Poniatowa z Opolem Lubelskim, Puławy, Radzyń Podlaski, Ryki, Tomaszów Lubelski, Włodawa, Zamość. 20 I 1981 odłączył się MKZ w Chełmie (z Rejowcem i częściowo z Krasnymstawem), tworząc osobny Region Chełmski. Od 27 IX 1980 siedziba władz Regionu Środkowo-Wschodniego mieściła się przy ul. Okopowej 7 w Lublinie, od II 1981 (do dziś) przy ul. Królewskiej 3.

Region wspierał tworzenie „S” rolników, 16 IX 1980 w skład MKZ wszedł na krótko znany działacz ruchu chłopskiego Janusz Rożek, który 7 II 1981 został przewodniczącym WKZ NSZZ Rolników Solidarność Wiejska. W regionie utrwalił się podział rolniczej „S” na dwa nurty: NSZZ R Solidarność Chłopska z siedzibą w Lublinie oraz WKZ NSZZ RI „S” w Lublinie i Zamościu.

3 X 1980 ogólnopolski strajk ostrzegawczy objął ok. 60 tys. pracowników w regionie, w woj. lubelskim strajkowało ponad 26 tys. osób w 60 zakładach (połowa na terenie Lublina), w woj. zamojskim – 9 zakładów.

W XI 1980 struktury „S” w Regionie Środkowo-Wschodnim liczyły 120 tys. osób w 400 KZ (37,4% zatrudnionych) w woj. lubelskim, 15 tys. osób w 23 KZ (25,8% zatrudnionych) w woj. chełmskim, 4,9 tys. osób w 18 KZ (4,9% zatrudnionych) w woj. zamojskim.

Od 30 XII 1980 funkcję przedstawiciela biskupa lubelskiego do współpracy z „S”, następnie kapelana regionalnej „S” pełnił [ks.](#) Mieczysław Brzozowski.

W XII 1980 powstała Wszechnica Związkowa w celu szkolenia kadr związkowych, pomysłodawcą był Adam Stanowski z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, głównym organizatorem Zygmunt Łupina. Jako pierwsza działalność rozpoczęła Wszechnica Nauczycielska, wydając program nauczania historii najnowszej. W X 1981 utworzono Ośrodek Studiów Związkowych, zainicjowany przez Jerzego Bartmińskiego. W II 1981 w Lublinie powołano Ośrodek Badań Społecznych, który przygotowywał analizy do negocjacji z władzami państwowymi. Pracami ośrodka kierował Sekretariat (sekretarz Lesław Paga).

6/7 II 1981, w rezultacie ostrej dyskusji o działalności Prezydium, doszło do zmian personalnych we władzach MKZ – przewodniczący C. Niezgoda, wiceprzewodniczący S. Daniel i R. Kuć złożyli rezygnację; na stanowisku wiceprzewodniczącego pozostał R. Kuć, na nowego przewodniczącego wybrano Jana Bartczaka.

11 III 1981 MKZ powołał Komitet Obrony Ludzi Prześladowanych za Przekonania. Większą aktywność wykazywał powołany 18 VII 1981 w Zamościu Społeczny Zamojski Komitet Obrony Prześladowanych za Przekonania, który m.in. wydawał pismo „Wolny Polak”. Od IX 1981 w Lublinie wydawano pismo „Bóg i Ojczyzna” sygnowane przez Gdański KOWzP Oddział Regionalny przy ZR Środkowo-Wschodnim w Lublinie. 27 X 1981 powołano w Lublinie Regionalny KOWzP z przewodniczącym Włodzimierzem Blajerskim.

20 III 1981 w związku z kryzysem bydgoskim MKZ ogłosił gotowość strajkową, 24 III 1981 w ramach przygotowań do strajku generalnego przeniósł się na teren FSC Lublin. 27 III 1981 w 4-godz. strajku ostrzegawczym wzięło udział 160 tys. strajkujących z ponad 200 zakładów w woj. lubelskim i 16 tys. strajkujących z 89 zakładów w woj. zamojskim.

25-27 IV i 16-17 V 1981 odbyło się I WZD Regionu Środkowo-

Wschodniego w Świdniku, na które wybrano 544 delegatów (w 2. turze uczestniczyło 377) reprezentujących 332 tys. związkowców z 1300 organizacji zakładowych. Delegaci wystosowali petycję do Sejmu PRL ws. uwolnienia więźniów politycznych i zaniechania represji wobec działaczy opozycyjnych, upomnieli się o wolność słowa, prawo do informacji, swobodny przepływ myśli jako niezbędny element demokratycznego społeczeństwa, o nowy program wychowania młodych Polaków, uwzględniający tradycje narodowe i wartości religijno-moralne. WZD objął swoim patronatem rodzący się niezależny ruch harcerski, w tym Krąg Instruktorów Harcerskich Zawisza. W 2. turze wyłoniono 61-osobowy ZR, który 22 V 1981 wybrał 11-osobowe Prezydium. Znaleźli się w nim m.in.: przewodniczący J. Bartczak, wiceprzewodniczący ds. informacji i propagandy Ryszard Jankowski, wiceprzewodniczący ds. interwencji Stanisław Węglarz, wiceprzewodniczący ds. socjalno-bytowych Janusz Karpiński, członek etatowy ds. organizacyjnych i kontaktów z zagranicą R. Kuć, sekretarz Jan Kozak.

W VI 1981 działająca przy ZR Rada ds. Rodziny powołała [Ruch Solidarności Rodzin](#) inspirowany społeczną nauką Kościoła, w czasie I KZD ideę ruchu wpisano do uchwały programowej „S”.

Wysoką rangę nadano obchodom 1. rocznicy strajków lipcowych – odbyły się pierwsze msze św. na terenach zakładów pracy, odsłonięto tablice, pomniki, m.in. Krzyż Wdzięczności przy Lubelskich Zakładach Naprawy Samochodów.

Najważniejszym pismem związkowym regionu od X 1980 był „Biuletyn Informacyjny Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ «S» Region Środkowo-Wschodni” (od V 1981 jako „Biuletyn Informacyjny NSZZ «S» Region Środkowo-Wschodni”, IX-X 1981 jako „Wprost”), od VI 1981 oficjalnym organem ZR został „Informator. Region Środkowo-Wschodni”, wydawany przez Biuro Informacyjne ZR. Ważnymi pismami były: „Pismo Związkowe”, następnie „Biuletyn Związkowy” (później „Grot”) – wydawane w Świdniku oraz „Miesiące. Przegląd Związkowy”. Jednym z

najpopularniejszych pism w regionie był „Biuletyn Informacyjny NSZZ «S» Ziemi Puławskiej”, w którym publikowano odważne rysunki satyryczne – za ich zamieszczanie, w tym karykatury przedstawiającej niedźwiedzia z twarzą Leonida Breżniewa i komentarz: „Jak się zbudzi, to nam pomoże” w nr. 34 z 1981, władze przeprowadziły śledztwo przeciw redakcji, 7 XII 1981 redaktor odpowiedzialny Ireneusz Ostrokólski stanął przed sądem i we wznowionym po wyjściu z internowania procesie został w 1983 skazany na 1 rok więzienia w zawieszeniu na 2 lata.

Na I KZD Region reprezentowało 30 delegatów; J. Bartczak był przewodniczącym zespołu ds. ruchów społecznych, W. Blajerski – zespołu ds. praworządności i praw obywatelskich, Krystyna Murat – wiceprzewodniczącą zespołu ds. pracy i zatrudnienia, L. Paga – członkiem Prezydium zjazdu i współprowadzącym obrady. W skład KK weszło 3 przedstawicieli regionu: J. Bartczak, Aleksander Chrzanowski, Zbigniew Jędruszewski.

19 XI – 2 XII 1981 trwała jedna z najgłośniejszych akcji protestacyjnych „S” w regionie – strajk nauczycieli Lubelszczyzny. W ok. 30 szkołach ponadpodstawowych zorganizowano lekcje nt. białych plam w historii najnowszej. Największą akcją strajkową środowiska akademickiego w Lublinie był strajk solidarnościowy ze studentami WSI w Radomiu (24 XI – 12 XII 1981).

12/13 XII 1981 oddziały ZOMO i SB włamały się do siedziby ZR w Lublinie i zatrzymały dyżurujących tam pracowników z wiceprzewodniczącym ZR R. Jankowskim na czele. Mimo że nie stawiali oni czynnego oporu, funkcjonariusze zdemolowali dużą część pomieszczeń. 13 XII 1981 akcja internowania objęła ok. 68 osób z woj. lubelskiego, 114 z woj. zamojskiego i kilkanaście z Regionu Środkowo-Wschodniego zamieszkałych w woj. białkopodlaskim i siedleckim. Do 2 I 1982 internowano 132 osoby z woj. lubelskiego i 120 z woj. zamojskiego. Łącznie podczas stanu wojennego internowano ok. 220 osób z woj. lubelskiego, 147 z woj. zamojskiego i kilkunastu działaczy Regionu Środkowo-Wschodniego z woj. białkopodlaskiego i siedleckiego. Na Lubelszczyźnie funkcjonowały Ośr. Odosobnienia w Białej Podlaskiej,

Chelmie, Krasnymstawie, Lublinie, Włodawie.

Wprowadzenie stanu wojennego wywołało strajki i akcje protestacyjne w blisko 50 zakładach regionu. Najliczniejszy strajk odbył się w WSK PZL Świdnik (ok. 8 tys. strajkujących, w tym ok. 1000 spoza zakładu), na którego czele stanął Stanisław Pietruszewski, następnie Andrzej Sokołowski. 13 XII 1981 ujawnił się tam RKS z przewodniczącym Norbertem Wojciechowskim, wydawano „Biuletyn Strajkowy Regionalnego Komitetu Strajkowego Regionu Środkowo-Wschodniego NSZZ «S»”. W nocy 15/16 XII 1981 oddziały ZOMO przeprowadziły brutalną pacyfikację strajku z użyciem świec dymnych i gazu łzawiącego. 14 XII 1981 spacyfikowano strajk NZS na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, 15 XII 1981 w bazie towarowej PKS Kraśnik (150 strajkujących) oraz w Ośrodku Rozwoju Techniki i Spółdzielni Pracy Drzewno-Chemicznej w Lublinie, 16/17 XII 1981 w FSC Lublin (ok. 6 tys. osób) i w LZNS (1200 osób), 18 XII 1981 w Fabryce Łożysk Tocznych w Kraśniku (ok. 4 tys. osób), 19 XII 1981 w Zakładach Azotowych Puławy (ok. 3 tys. osób). W strajkach w XII 1981 wzięło udział ok. 25 tys. osób, zatrzymano ponad 100 strajkujących (ok. 40 internowano, ok. 30 aresztowano, ok. 15 skazano), ok. 200 zwolniono z pracy. Najwyższe wyroki otrzymali organizatorzy strajków: 1 II 1982 Sąd Rejonowy w Lublinie skazał Michała Wrońskiego (LZNS) na 3 lata więzienia, 13 II 1982 Sąd Warszawskiego Okręgu Wojskowego Ośrodek Zamiejscowy w Lublinie – Leszka Graniczkę, Józefa Kępskiego, S. Pietruszewskiego (WSK PZL Świdnik) na 3 lata więzienia, 22 I 1982 Sąd Wojewódzki w Lublinie – Zenona Benickiego i Jerzego Saniewskiego (ZA Puławy) odpowiednio na 2 i 3 lata więzienia. 27 II 1982 na rozprawie rewizyjnej SN Izba Wojskowa w Warszawie skazał redaktorów „Biuletynu Strajkowego Regionalnego Komitetu Strajkowego Regionu Środkowo-Wschodniego NSZZ «S»” Wiesława Lipca i Krzysztofa Michałkiewicza na 2,5 roku więzienia, Sławomira Smyka na 2 lata więzienia. 21 VI 1982 na rozprawie rewizyjnej SN w Warszawie skazał Lecha Ciężkiego (FSC Lublin) na 1,5 roku. II 1982 – VI/VII 1983 przez ZK Hrubieszów przeszło ok. 168 więźniów politycznych. 4-5 XI 1982 – 2-3 II 1983 ok. 65 związkowców „S” z woj. lubelskiego zostało powołanych na 3-miesięczne ćwiczenia wojskowe

(tzw. obozy wojskowe Budowo, Czarne i Czerwony Bór).

13 XII 1981 z inicjatywy W. Blajerskiego w Lublinie zaczął powstawać podziemny TZR; jego pierwszym przewodniczącym został Marek Poniatowski, następnie L. Paga (VII-VIII 1982), Zdzisław Bradel (IX lub X 1982 – XII 1982 lub I 1983), Stanisław Machnik (od IV 1983 do aresztowania w VIII 1983), Józef Krzyżanowski (od IX 1983), od końca 1986 jako ostatni na czele struktury stał S. Węglarz, od 25 X 1987 przedstawiciel regionu w Krajowej Komisji Wykonawczej (1986-1987 delegatem TZR do TKK był A. Sokołowski). Zadaniem TZR było utrzymanie ciągłości władz regionalnej „S”, inspirowanie i koordynacja działań struktur podziemnych.

Od 2 połowy XII 1981 do V 1982 w Puławach funkcjonował podziemny Komitet Obrony Narodowej „S”, zainicjowany i kierowany przez J. Nakoniecznego. Działalność KON zakończyło aresztowanie i skazanie jego kilku działaczy. Najwyższe wyroki, po 3 lata więzienia, 27 VII 1982 przed Sądem Warszawskiego Okręgu Wojskowego Ośrodek Zamiejscowy w Lublinie otrzymali Franciszek Kaproń i Halina Komsta.

Podziemne międzyzakładowe struktury koordynacyjne, na bazie działających przed stanem wojennym zarządów oddziałów, funkcjonowały później m.in. w Puławach, Kraśniku i Tomaszowie Lubelskim.

XII 1981 – 1989 ukazywał się podziemny „Informator «Solidarność». Region Środkowo-Wschodni” (180 nr., średni nakł. 6-7 tys. egz.), od II 1982 przez cały okres podziemia redaktorem naczelnym był Andrzej Pleszczyński, za druk i sieć kolportażu odpowiadał Jan Magierski. Na łamach pisma ukazywały się dokumenty i komunikaty TZR i RKK. Z siecią „Informatora «Solidarność». Region Środkowo-Wschodni” związany był „Miesięcznik. Opinie, Komentarze, Analizy. Niezależne Pismo NSZZ «S» Region Środkowo-Wschodni” o charakterze opiniotwórczym i wydawnictwo Biblioteka Informatora. Ważną rolę odgrywały także: „Biuletyn Informacyjny Tymczasowego Zarządu Regionu Środkowo-Wschodniego NSZZ «S». Wydanie Wojenne”, „Solidarność

Nauczycielska”, „Grot” i „Gazeta. Pismo «S»”. Lokalny charakter i zasięg miały m.in. „Solidarność Ziemi Puławskiej. Wydanie Wojenne”, „Biuletyn Informacyjny Ziemi Kraśnickiej «S»”, „«Solidarność» Roztocze” i „Informator NSZZ oraz NSZZ RI «S» Ziemi Zamojskiej – Roztocza”. Oprócz Biblioteki Informatora w warunkach podziemnych rozwinęły się w regionie także m.in. wydawnictwa: Wydawnictwo Aut 82, Fundusz Inicjatyw Społecznych, Wolna Spółka Wydawnicza, Wydawnictwo Respublica.

Spektakularną formą ulicznej manifestacji w stanie wojennym były spacerzy świdnickie: 5-14 II 1982 w porze wieczornego Dziennika TV mieszkańcy wychodzili na ulice. W odpowiedzi władze podjęły działania represyjne: wcześniejsza godzina milicyjna, wyłączenie oświetlenia ulic, telefonów, przerwy w dostawach wody, wzmożone legitymowanie przez patrole milicyjne, internowanie kilku osób. Spopularyzowane przez Radio Wolna Europa spacerzy kontynuowano w Lublinie (13-20 II 1982) i Puławach (21-24 II 1982).

Od IV 1982 działała RKK (do X 1982 jako KZ RKK) zainicjowana przez A. Sokołowskiego, Kazimierza Susła i Danutę Winiarską, w składzie: przewodniczący A. Sokołowski, S. Machnik, Krzysztof Stanowski (skarbnik). Zarzucając TZR małą aktywność, RKK starała się w większym stopniu współpracować ze strukturami zakładów. W IV 1983, by zlikwidować dwuwładzę w regionie, S. Machnik został przewodniczącym TZR, w XI 1984 w jego skład weszli A. Sokołowski i D. Winiarska, co oznaczało faktyczne połączenie struktur (do 1988 podpisano wspólne stanowiska).

3-5 V 1982 w Lublinie doszło do manifestacji. 3 V 1982 na pl. Litewskim zgromadził się kilkutysięczny tłum, po mszy św. doszło do 2-godz. starć z ZOMO, zatrzymano 16 uczestników. 4 V 1982, w czasie kilkusetosobowej manifestacji, zatrzymano 42 osoby. 5 V 1982 demonstrowało 1000 osób, ok. 200 zatrzymano. 31 VIII 1982 ZOMO rozproszyło dwutysięczny tłum na pl. Litewskim, zatrzymanych zostało 87 osób.

1982-1989 regionalny zasięg miała akcja podziemnej „S” pod nazwą [Wakacje z Bogiem](#) – we współdziałaniu z Kościołem

zorganizowano letni i zimowy wypoczynek dla ponad 5 tys. dzieci, głównie z rodzin represjonowanych związkowców.

Prestiżowe znaczenie miała działalność Radia Solidarność Lubelszczyzny, stanowiącego jedną z najprężniej działających podziemnych sieci radiowych w Polsce. Najwięcej audycji nadano w Świdniku (43 emisje od 29 IV 1983, w tym od 14 II 1984 na częstotliwości Programu II TVP), Puławach (około 20 emisji na częstotliwości Programu I TVP) i Poniatowej (kilkanaście emisji). Sporadycznie emisje miały też miejsce w Lublinie (głównie o charakterze testującym sprzęt), Lubartowie, Łęcznej i Kazimierzu Dolnym. Pracę sieci zorganizował i nadzorował technicznie oraz wyposażał w sprzęt nadawczy Ireneusz Haczewski.

Głośnym echem odbiło się zakwestionowanie przez działaczy opozycyjnych wyborów do GRN. 17 VI 1984 w jednym z obwodów gm. [Fajslawice](#) Józef Wroński z „S” RI skierował pisemny protest do SN, który 28 XI 1984 unieważnił wybory, nakazując ich powtórzenie.

W XI 1984, po porwaniu i śmierci ks. Jerzego Popiełuszki, o. Przemysław Nagórski zainicjował w kościele oo. Jezuitów w Lublinie cykl Mszy za Ojczyznę (13, 16. i 19. dnia każdego miesiąca), jego współorganizatorem były struktury „S” zakładów, wydziałów i środowisk; nabożeństwa kontynuowano do 1989.

Pierwszym krokiem na drodze ujawniania regionalnych struktur „S” było powołanie 5 X 1986 Tymczasowej Rady „S” Regionu Środkowo-Wschodniego, która miała być jawnym przedstawicielstwem podziemnego TZR, w składzie: Zofia Bartkiewicz, W. Blajerski, Adam Kozaczyński, Wiesław Lipko, Z. Łupina, Bogusław Mikus, S. Węglarz, D. Winiarska. Od 2. połowy 1987 z inspiracji TZR podjęto starania o rejestrację zakładowych struktur „S”. 17 XI 1987 jako pierwszy do Sądu Wojewódzkiego w Lublinie wpłynął wniosek o rejestrację „S” Pracowników Zakładu Robót Górniczych w Łęcznej. Do VIII 1988 złożono co najmniej 5 takich wniosków, w tym „S” Pracowników KUL (2-krotnie rozpatrywany przez SN w Warszawie).

Wiosna 1988 przebiegała w Lublinie pod znakiem manifestacji studenckich (7 III, 3 V) w akademickiej części miasta. 6-10 V 1988 na schodach wejścia głównego KUL studenci zorganizowali manifestację siedzącą (tzw. sitting) jako wyraz poparcia dla strajkujących zakładów pracy w kraju. Po konsultacji z przedstawicielami struktur zakładowych „S” 22 VIII 1988 TZR ogłosił gotowość strajkową; 27 i 31 VIII 1988 strajki solidarnościowe podjęto w FSC Lublin, 31 VIII 1988 w Zakładach Metalurgicznych Ursus.

W X 1988 w Niechobrzu k. Rzeszowa TZR zorganizował I Międzynarodowe Seminarium Związkowe z udziałem przedstawicieli Krajowej Komisji Wykonawczej, innych regionów „S” i zachodnich central związkowych. 11 XI 1988 wiec na pl. Litewskim, zorganizowany przez Obywatelski Komitet Obchodów 70-lecia Odzyskania Niepodległości Regionu Środkowo-Wschodniego oraz KPN, zgromadził ok. 5000 uczestników. 13 XII 1988 przedstawiciele ujawnionych 17 KZ z woj. lubelskiego wystosowali list do Sejmu PRL ws. wykreślenia z ustawy o związkach zawodowych zapisu przewidującego, że w zakładzie może działać tylko jedna organizacja związkowa. 14-15 I 1989 na KUL zorganizowano Ogólnopolskie Spotkanie Przedstawicieli „S” Szkół Wyższych i Placówek Naukowych.

29 I 1989 TZR ujawnił w prasie związkowej 5 osób spośród swojego składu: przewodniczącego S. Węglarza oraz Z. Łupinę, Tadeusza Mańkę, A. Sokołowskiego, Grzegorza Wołczyka (z adresami domowymi i nr. telefonów), 19 II 1989, podczas mszy św. w katedrze lubelskiej, ogłoszono inaugurację jawnej działalności TZR. 16 III 1989 przedstawiciele 57 ujawnionych organizacji zakładowych uznali TZR za regionalną władzę związku do czasu zwołania WZD Regionu Środkowo-Wschodniego. 6 V 1989 ukazał się nr 1 reaktywowanego „Biuletynu «Solidarności». Region Środkowo-Wschodni”. 8 V 1989 TZR otrzymał od władz tymczasową siedzibę przy ul. Staszica 2.

2 IV 1989 zawiązał się w Lublinie KO „S” Województwa Lubelskiego (od 30 VI 1989 KO „S” Lubelszczyzny) z przewodniczącym Jerzym Kłoczowskim, 5 IV 1989 powołano Wojewódzki KO „S” w Zamościu z przewodniczącym A.

Kozaczyńskim. Z listy KO „S” do parlamentu z obu woj. weszły osoby pełniące funkcje w „S” i „S” RI, do Sejmu: Ignacy Czeżyk, Z. Łupina, Stanisław Majdański, T. Mańka, J. Rożek, Henryk Wujec, do Senatu: W. Lipko, A. Stanowski, Henryk Janusz Stępnia, Janusz Woźnica.

25 XI i 9 XII 1989 odbyło się II WZD Regionu Środkowo-Wschodniego w Lublinie, wybrano nowy 28-osobowy ZR, w którego Prezydium znaleźli się: przewodniczący S. Węglarz (bez wiceprzewodniczącego), sekretarz J. Kozak oraz członkowie: Edward Drozd, Radosław Drwał, Marian Jacek Firkowski, R. Jankowski i Halina Olczak. Wyłoniono 16 delegatów na II KZD. Od III 1990, po Nadzwyczajnej Programowej Sesji II WZD, zaczęto używać nazwy Region Środkowowschodni.

1980-1983 KW MO w Lublinie rozpracowywała MKZ/ZR Środkowo-Wschodniego głównie w ramach SO krypt. Związek. Równolegle SB KW MO w Chełmie rozpracowywała MKZ w Chełmie/ZR Chełmskiego w ramach SO krypt. Trzon, KW MO w Lublinie – MKZ w Puławach/Zarząd Oddziału Ziemia Puławska w ramach SO krypt. Porozumienie, KW MO w Zamościu – MKZ i Zarządy Oddziałów w woj. zamojskim (w Biłgoraju, Hrubieszowie, Tomaszowie Lubelskim, Zamościu) w ramach SO krypt. Niezależni, KW MO w Lublinie – MKZ/Zarząd Oddziału w Kraśniku w ramach SO krypt. Ugoda, KW MO w Chełmie – MKZ we Włodawie/Zarząd Oddziału Ziemi Włodawskiej w ramach SO krypt. Burzany, KW MO w Siedlcach – MKZ/Zarząd Oddziału w Łukowie w ramach SO krypt. Mazowsze II. Od 19 VII 1983 przez 7 lat wobec Radia „S” podejmowano działania operacyjne krypt. Nadajnik.

Marcin Dąbrowski

[Region Środkowo-Wschodni, Lublin](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)